

ภาวัตถิต

ปัจจัยที่ลงแทน ภาว ศัพท์ในภัตถิตนี้ มี ๖ ตัว คือ ตต, ญย, ตตน, ตา, ณ, กณ

ณฺย ปัจจัย

ณฺย ปัจจัย มีอำนาจให้พฤทธิต้นศัพท์แล้วลบ ณ ให้แปลง ย กับ ที่สุดศัพท์เป็นอย่างอื่นบ้าง เป็นอย่างเดิมบ้าง เช่น

อ อา อี อี เอ อุ อู โอ

๑. แปลง ย กับ ต เป็น จจ เช่น ปณฺทิจจํ ความเป็นแห่งบัณฑิต

๒. แปลง ย กับ ณ เป็น ณฺณ เช่น สามณฺณํ ความเป็นแห่งสมณะ

๓. แปลง ย กับ ท เป็น ชช เช่น โสทชชํ ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีใจดี

๔. แปลง ย กับ ล เป็น ลล เช่น โกลลลํ ความเป็นแห่งบุคคลผู้ฉลาด

๕. แปลง ย กับ ส เป็น สฺส เช่น โปริสฺสํ ความเป็นแห่งบุรุษ

๖. แปลง ย กับ ก เป็น กุค เช่น เนปกุคํ ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีปัญญาเป็นเครื่องรักษาไว้ซึ่งตนโดยไม่เหลือ

๗. แปลง ย กับ ม เป็น มฺม เช่น โอปมฺมํ ความเป็นแห่งอุปมา
ณฺย ชช สฺส จจ กุค คค

ปณฺทิตฺตสฺส ภาวो ปณฺทิจจํ

(อ.ความเป็นแห่งบัณฑิต ชื่อว่า ปณฺทิจจจะ)

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

กุตตสฺส ภาโว โกสลลํ
(อ.ความเป็นแห่งคนฉลาด ชื่อว่า โกสลละ)

สมณสฺส ภาโว สามณญํ
(อ.ความเป็นแห่งสมณะ ชื่อว่า สามณยะ)

สุททสฺส ภาโว โสทชฺชํ
(อ.ความเป็นแห่งเพื่อน ชื่อว่า โสทชชะ)

ปฺริสสฺส ภาโว ปฺริสสํ
(อ.ความเป็นแห่งบุรุษ ชื่อว่า ปฺริสสะ)

นิปกสฺส ภาโว เนปกกํ
(อ.ความเป็นแห่งคนผู้มีปัญญา ชื่อว่า เนปกกะ)

อุปมาย ภาโว โอปมมํ
(อ.ความเป็นแห่งอุปมา ชื่อว่า โอปมมะ)

อโรคสฺส ภาโว อโรคญํ
(อ.ความเป็นแห่งบุคคลผู้ไม่มีโรค ชื่อว่า อโรคยะ)

ปฺโรหิตสฺส ภาโว ปฺโรหิจจํ
(อ.ความเป็นแห่งปฺโรหิต ชื่อว่า ปฺโรหิจจะ)

อนณสฺส ภาโว อานณฺยํ
(อ.ความเป็นแห่งบุคคลผู้ไม่มีหนี้ ชื่อว่า อานันณยะ)

มฺกฺกจฺสฺสทิสฺส ภาโว มฺกฺกจฺสฺสจํ
(อ.ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีสติหลงลืม ชื่อว่า มฺกฺกจฺสฺสัจจะ)

ทฺพฺพลสฺส ภาโว ทฺพฺพลฺยํ
(อ.ความเป็นแห่งบุคคลผู้มีกำลังอันโทษประทุษร้ายแล้ว ชื่อว่า ทฺพฺพลยะ)

กฺุสฺลสฺส ภาโว กฺุสฺลลํ
(อ.ความเป็นแห่งบุคคลผู้ฉลาด ชื่อว่า กฺุสฺลละ)

วิปฺลสฺส ภาโว เวปฺลลํ
(อ.ความเป็นแห่งความบริบูรณ์ ชื่อว่า เวปฺลละ)

สมานานํ ภาโว สามณฺญํ
(อ.ความเป็นแห่งบุคคลผู้เสมอ ท. ชื่อว่า สามันณยะ)

คิลานสฺส ภาโว เคลณฺญํ
(อ.ความเป็นแห่งคนไข้ ชื่อว่า เคลันณยะ)

วิสาร์สฺส ภาโว เวสาร์ชฺชํ
(อ.ความเป็นแห่งบุคคลผู้กล้า ชื่อว่า เวสาร์ชชะ)

แบบฝึกหัดท้ายบท

๑. โสมนสฺสํ ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๒. โทมณสฺสํ ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๓. พาหุสฺสจฺจํ ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๔. อิตฺตฺตริยํ ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๕. อาธิปจฺจํ ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์